

## Förvaltningsutskottet

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 a kap. i polislagen och till vissa andra lagar**

### INLEDNING

#### *Remiss*

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 a kap. i polislagen och till vissa andra lagar (RP 29/2025 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

#### *Utlåtande*

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 26/2025 rd

#### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- regeringsråd Johanna Hakala, inrikesministeriet
- lagstiftningsråd Marko Meriniemi, inrikesministeriet
- äldre regeringssekreterare Kosti Honkanen, försvarsministeriet
- lagstiftningsråd Liisa Leppävirta, justitieministeriet
- riksdagens justitieombudsman Petri Jääskeläinen, riksdagens justitieombudsmans kansli
- referendarieråd Mikko Eteläpää, riksdagens justitieombudsmans kansli
- underrättelsetillsynsombudsman Kimmo Hakonen, underrättelsetillsynsombudsmannens byrå
- polisinspektör Teemu Saukonen, Polisstyrelsen
- kriminalinspektör Mikko Eränen, centralkriminalpolisen
- kriminalöverkommissarie Minna Liimatainen, centralkriminalpolisen
- chefsjurist Jan Sjöblom, skyddspolisen
- överinspektör Venni Valkama, skyddspolisen
- major Tommi Ikonen, Huvudstaben
- vicehäradsövding Tatu Kemiläinen, Huvudstaben
- professor Olli Mäenpää.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- kommunikationsministeriet
- Helsingfors tingsrätt
- dataombudsmannens byrå

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

- Gränsbevakningsväsendet
- Tullen.

### PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås ändringar i polislagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik och lagen om militär underrättelseverksamhet.

Propositionen innehåller förslag som förtydligar polislagens så kallade brandväggsbestämmelser om utlämnande för brottsbekämpning av brottsinformation som fåtts genom användning av metoder för civil underrättelseinhämtning samt om behandling av personuppgifter i anslutning till utlämnandet. Bestämmelserna i fråga har i praktiken visat sig lämna rum för tolkning. Enligt förslaget ska skyddspolisen få lämna ut till en behörig myndighet sådan information som fåtts genom en metod för underrättelseinhämtning och som gäller brott som äventyrar den nationella säkerheten, det vill säga landsförräderibrott, högförräderibrott och terroristbrott, oberoende av vilket det strängaste föreskrivna straffet för dessa brott är. Dessutom föreslås bestämmelser om nya ändamål för utlämnande av brottsinformation, det vill säga att skydda den nationella säkerheten och att för utredning och förhindrande av brott inrikta den behöriga myndighetens verksamhet. Om information lämnas ut för ovannämnda ändamål, begränsas användningen av informationen för att garantera rätten till en rättvis rättegång och skydda såväl civil som militär underrättelseinhämtning.

Genom propositionen förtydligas det att på utlämnande av annan information som fåtts genom användning av en metod för underrättelseinhämtning än brottsinformation tillämpas inte brandväggsbestämmelserna utan andra bestämmelser i polislagen eller lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet även i det fall att mottagaren är brottsbekämpningsmyndigheter.

Det föreslås att lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik ändras på motsvarande sätt när det gäller utlämnande av information om brott.

Det föreslås att lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet ändras så att skyddspolisen får lämna ut personuppgifter till Nordatlantiska fördragsorganisationen och till sådana Europeiska unionens byråer och institutioner som har till uppgift att skydda den nationella säkerheten, att trygga rätts- och samhällsordningen, att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller att förebygga och utreda brott och föra brott till åtalsprövning. Enligt förslaget ska polislagens bestämmelser om internationellt utlämnande av annan information än personuppgifter ses över på motsvarande sätt.

Det föreslås att lagen om militär underrättelseverksamhet ändras på motsvarande sätt när det gäller utlämnande av information om brott.

Propositionen bidrar till att genomföra statsminister Petteri Orpos regeringsprogram när det gäller den strategiska helheten En trygg och kriställig rättsstat; Den nationella säkerheten och samhällets kriställighet stärks.

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

#### *Bakgrund*

De viktigaste bestämmelserna om civil och militär underrättelseinhämtning, som ingår i den underrättelselagstiftning som trädde i kraft 2019, finns i 5 a kap. i polislagen (872/2011), lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik (582/2019) och lagen om militär underrättelseinhämtning (590/2019). Ett väsentligt element utgörs av bestämmelserna om övervakning av underrättelseverksamheten, som består av lagen om övervakning av underrättelseverksamheten (121/2019) samt bestämmelserna om parlamentarisk övervakning av underrättelseverksamheten i riksdagens arbetsordning.

Underrättelsemyndigheternas uppgifter går ut på att inhämta information om verksamhet som allvarligt äventyrar den nationella säkerheten samt att förhindra och avslöja brott som hotar den nationella säkerheten. Polislagens 5 a kap. innehåller bestämmelser om skyddspolisens inhämtande och nyttjande av information för att den nationella säkerheten ska kunna skyddas och den högsta statsledningens beslutsfattande stöddas samt för att andra myndigheter ska kunna utföra de lagstadgade uppgifter som hänför sig till den nationella säkerheten. Syftet med den militära underrättelseinhämtning som avses i lagen om militär underrättelseverksamhet är att till stöd för den högsta statsledningens beslutsfattande samt för att Försvarsmakten ska kunna utföra sina övriga uppgifter inhämta och behandla information om militär verksamhet som riktar sig mot Finland eller är av betydelse med tanke på Finlands säkerhetsmiljö eller om en främmande stats verksamhet eller annan verksamhet som allvarligt hotar Finlands försvar eller äventyrar samhällets vitala funktioner. Underrättelselagstiftningen innehåller exakta bestämmelser om metoder för underrättelseinhämtning och föremålen för underrättelseinhämtning, allmänna och särskilda förutsättningar för användning av metoder för underrättelseinhämtning samt beslut om användning av metoder för underrättelseinhämtning.

I propositionen föreslås ändringar i polislagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019), lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik och lagen om militär underrättelseverksamhet. Det viktigaste innehållet går ut på att förtydliga bestämmelserna om utlämnande av brottsinformation som erhållits genom användning av en metod för underrättelseinhämtning för brottsbekämpning (brandväggsbestämmelserna). I brandväggsbestämmelserna är det fråga om ett undantag från ändamålsbegränsningen för information som fås genom metoder för underrättelseinhämtning. Syftet med brandväggsbestämmelserna är att begränsa utlämnandet av brottsinformation som fås genom metoder för underrättelseinhämtning till polisen och andra brottsbekämpande myndigheter för att säkerställa att metoderna för underrättelseinhämtning inte används för att kringgå bestämmelserna om hemliga metoder för inhämtande av information eller bestämmelserna om hemliga tvångsmedel. I bestämmelserna har användningsändamål som avviker från underrättelseinhämtning för brottsbekämpning beaktats samt ett betydande samhälleligt intresse i anslutning till utredning av allvarliga brott och i synnerhet förhindrande av sådana brott.

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

Förvaltningsutskottet konstaterar att fungerande brandväggsbestämmelser är motiverade med tanke på samhällets helhetsintresse samt beaktandet av brottsoffer och de grundläggande fri- och rättigheterna. Det får inte förbli oklart hur information som inhämtats i underrättelseverksamheten kan utnyttjas för att förhindra brott och genomföra straffansvaret. Utskottet betonar att skyddspolisens uppgift är att inhämta information om verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten. Skyddspolisen har inte själv befogenheter att ingripa i hotfull verksamhet som den upptäckt och som har kommit så långt att den utgör brott eller som av någon annan orsak nödvändigtvis förutsätter att myndigheten ingriper. I sådana fall ska informationen kunna lämnas ut till den myndighet som har behörighet att ingripa i verksamheten för att hotet ska kunna förhindras.

Syftet med propositionen är att skyddspolisen och militärunderrättelsemyndigheterna ska kunna lämna ut tillräckligt omfattande information för att skydda den nationella säkerheten. Underrättelsemyndigheterna får enligt förslaget alltid underrätta den behöriga myndigheten om genom användning av en metod för underrättelseinhämtning upptäckt brott som redan begåtts eller som ännu kan förhindras och som äventyrar den nationella säkerheten (landsförräderi-, högförräderi- och terroristbrott) samt lämna ut information om sådana brott oberoende av vilket maximistraff som föreskrivs för brottet. I propositionen föreslås bestämmelser om nya ändamål för utlämnande av brottsinformation, det vill säga att skydda den nationella säkerheten och att inrikta den behöriga myndighetens verksamhet. Den information som lämnas ut i detta syfte kan vara relevanta till exempel för myndigheternas lägesbild. De föreslagna ändringarna utvidgar inte underrättelsemyndigheternas underrättelsebefogenheter, utan ändringarna gäller att till en annan myndighet vidareutlämna information som inhämtats med hjälp av underrättelsebefogenheter. Den mottagande myndigheten utövar de befogenheter som den har enligt lag för att utföra sina uppgifter.

Förvaltningsutskottet lämnade i januari 2023 ett betänkande om statsrådets redogörelse om underrättelselagstiftningen (FvUB 35/2022 rd — SRR 11/2021 rd). I sitt ställningstagande (RSK 70/2022 rd) utifrån betänkandet förutsatte riksdagen att regeringen gör en grundlig utredning om hur brandväggsbestämmelserna i underrättelselagstiftningen fungerar och om behoven att precisera dem. Utifrån bedömningen bereder regeringen behövliga heltäckande, noggrant avgränsade och exakta lagförslag för att förtydliga regleringen. Riksdagen förutsatte samtidigt att regeringen också i övrigt granskar underrättelselagstiftningens funktion, konsekvenser och eventuella ändringsbehov, ser till att lagstiftningen är uppdaterad i en föränderlig omvärld och säkerställer tillräckliga resurser för underrättelseverksamheten och tillsynen över den. Regeringen bör revidera bestämmelserna om brandväggar i underrättelselagstiftningen så att det blir möjligt att rikta polisens verksamhet och i tillräcklig omfattning lämna ut information till polisen och andra myndigheter som har befogenheter att konkret ingripa i verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten och som Skyddspolisen observerat. Regeringsprogrammet innehåller också andra skrivningar om utvecklingen av lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning.

Av propositionsmotiven framgår att tolkningen av de gällande brandväggsbestämmelserna har varit oklar. Till exempel har underrättelsetillsynsombudsmannen, som övervakar lagligheten i underrättelseverksamheten, och riksdagens justitieombudsman till viss del tolkat bestämmelserna på olika sätt. Vid behandlingen av redogörelsen ansåg förvaltningsutskottet att skillnaderna i uppfattningarna vittnar om oklarheter och tolkningar i den gällande brandväggsregleringen och åskådliggör behovet av att förtydliga brandväggsbestämmelserna.

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

I grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 26/2025 rd) att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men *lagförslag 1* bara om utskottets konstitutionella anmärkning till 5 a kap. 44 a § beaktas på behörigt sätt och *lagförslag 4* bara om utskottets konstitutionella anmärkning till 80 § beaktas på behörigt sätt.

Med anledning av grundlagsutskottets utlåtande föreslår förvaltningsutskottet ändringar i lagförslaget om ändring av 5 a kap. i polislagen och i lagförslaget om ändring av lagen om militär underrättelseverksamhet. Utskottet föreslår också andra ändringar i lagförslagen. Förvaltningsutskottet tillstyrker lagförslagen, men med de synpunkter och ändringsförslag som framgår nedan.

Även om utskottet utifrån grundlagsutskottets utlåtande föreslår delvis betydande ändringar jämfört med propositionen, förtydligas brandväggsbestämmelserna enligt utskottets uppfattning jämfört med nuläget. Enligt utredning till utskottet förbättrar ändringarna underrättelsemyndigheternas möjligheter att lämna ut information, trots att de ändrade bestämmelserna inte tillåter ett lika omfattande utlämnande av information jämfört med vad som föreslås i propositionen. Utlämnande av information till den behöriga brottsbekämpande myndigheten i enlighet med brandväggsbestämmelserna skyddar den nationella säkerheten och främjar myndigheternas verksamhetsmöjligheter i den nuvarande säkerhetspolitiska miljön. Genom ändringarna i polisens personuppgiftslag förtydligas att brandväggsbestämmelserna i 5 a kap. i polislagen endast tillämpas på utlämnande av brottsinformation till brottsbekämpande myndigheter. På annat utlämnande av personuppgifter tillämpas de relevanta bestämmelserna i polisens personuppgiftslag. Ändringarna gör det också möjligt att skydda underrättelseinhämtningen i enlighet med propositionens syften, vilket är nödvändigt med tanke på underrättelseverksamhetens natur.

Förvaltningsutskottet har också i flera andra sammanhang fäst uppmärksamhet vid behovet av att utveckla informationsutbytet mellan myndigheterna. Enligt utredning till utskottet förbättrar den föreslagna lagstiftningen nuläget ur polisens synvinkel när det gäller utlämnande av brottsinformation. Sakkunniga har också betonat vikten av explicit lagstiftning om kriminalunderrättelseinhämtning beträffande polisens informationsinhämtning. Beredningen av lagstiftning om kriminalunderrättelseinhämtning pågår som bäst. Samtidigt bedöms också en grundlagsändring av bestämmelserna om skydd för privatlivet. I propositionen bedöms inte nämnvärt hur den nu föreslagna regleringen förhåller sig till andra pågående lagstiftningsprojekt. Utskottet betonar vikten av dessa projekt också med tanke på den nu föreslagna regleringen. Utskottet anser det viktigt att se till att underrättelselagstiftningen är uppdaterad på det sätt som förändringarna i omvärlden förutsätter.

*Anmälan om brottsmisstanke och utlämnande av brottsinformation för brottsbekämpning (brandväggsbestämmelser)*

I 5 a kap. 44 § i polislagen föreskrivs det om utlämnande av information som erhållits vid civil underrättelseinhämtning för brottsbekämpning. Med stöd av paragrafen har skyddspolisen skyldighet eller rätt att med beaktande av allvarlighetsgraden hos ett brott som misstänks ha begåtts eller som förbereds anmäla ett allvarligt brott som observerats under användningen av någon metod för underrättelseinhämtning till centralkriminalpolisen eller någon annan behörig myndighet. I de föreslagna 44 § 1–4 mom. är det fråga om att förtydliga den gällande regleringen. Den viktigaste

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

ändringen jämfört med nuläget är till denna del att bestämmelserna för tydlighetens skull ska föreskriva om anmälan om brott men också om utlämnande av brottsinformation till den behöriga myndigheten.

Polislagens 5 a kap. 44 § föreslås bli kompletterad med ett nytt 5 mom. om att skyddspolisen alltid får anmäla till de behöriga myndigheterna ett sådant genom användning av en metod för underrättelseinhämtning upptäckt brott enligt 12, 13 eller 34 a kap. i strafflagen som redan begåtts eller som ännu kan förhindras samt lämna ut information om brottet till de behöriga myndigheterna. I 12 kap. i strafflagen finns bestämmelser om landsförräderibrott, i 13 kap. om högförräderibrott och i 34 a kap. om terroristbrott. Föremål för civil underrättelseinhämtning och användning av metoder för underrättelseinhämtning kan vara utländsk underrättelseverksamhet, verksamhet som hotar den demokratiska samhällsordningen och terrorism. Enligt motiven är de gärningar som är straffbara enligt de här kapitlen i strafflagen relevanta former av de ovannämnda hot som är föremål för civil underrättelseinhämtning. Motsvarande bestämmelser föreslås i 79 § 5 mom. i lagen om militär underrättelseverksamhet.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande har de föreslagna bestämmelserna likheter med bestämmelserna om användningen av överskottsinformation. Grundlagsutskottet redogör i sitt utlåtande för sin utlåtandep Praxis i fråga om användningen av överskottsinformation. Vid bedömningen av reglering av utlämnande av underrättelseinformation måste det enligt grundlagsutskottets uppfattning fästas uppmärksamhet vid att underrättelseverksamhet till sin karaktär är annorlunda än användning av hemliga metoder att inhämta information enligt polislagen eller användning av hemliga tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen. Det betyder att frågan om bundenheten till användningsändamålet accentueras när man bedömer regleringen om eventuell överskottsinformation eller information som påminner om sådan (GrUU 35/2018 rd, s. 23, GrUU 36/2018 rd, s. 26).

Grundlagsutskottet har förhållit sig restriktivt till att tillåta användning av överskottsinformation vid utredning av brott för vilka det föreskrivna strängaste straffet är mindre än tre år fängelse. I ljuset av utskottets utlåtandep Praxis är det således exceptionellt att brott som vid straffmätningen ska betraktas som lindrigare tas in i dylika bestämmelser. Utskottet har tidigare ansett att det inte är problemfritt med reglering som skulle innebära att överskottsinformation kan användas i anslutning till sådana brott som i praktiken oftast endast leder till bötesstraff (GrUU 33/2013 rd, s. 7/ I, GrUU 99/2022 rd, stycke 14 och 15).

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att det i den föreslagna regleringen allmänt hänvisas till 12, 13 och 34 a kap. i strafflagen. I de kapitlen föreskrivs det om brott av mycket varierande allvarlighetsgrad. Lindrigare straffbara gärningar är till exempel oaktsamt röjande av statshemlighet enligt 12 kap. 8 § i strafflagen (straffskala böter eller fängelse i högst två år), brott mot neutralitetsbestämmelserna enligt 12 kap. 10 § (straffskala böter eller fängelse i högst ett år) eller främjande av resor för terroristbrott enligt 34 a kap. 5 d § (straffskala böter eller fängelse i högst ett år). Grundlagsutskottet noterar dessutom att det föreslagna regleringssättet leder till att straffbara gärningar som senare fogas till 12, 13 och 34 a kap. i strafflagen automatiskt omfattas av den föreslagna anmälningsrätten och rätten att lämna ut information.

Med beaktande av å ena sidan grundlagsutskottets utlåtandep Praxis i fråga om användning av överskottsinformation och å andra sidan utskottets ställningstaganden särskilt om utlämnande av in-

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

formation som erhållits vid underrättelseinhämtning är bestämmelserna i 5 a kap. 44 § 5 mom. i *lagförslag 1* och 79 § 5 mom. i *lagförslag 4* inte förenliga med de krav på proportionalitet, exakthet och noggrann avgränsning som ställs i samband med begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Förvaltningsutskottet måste avgränsa och precisera bestämmelserna.

Förvaltningsutskottet föreslår med anledning av grundlagsutskottets utlåtande att 5 a kap. 44 § 5 mom. i polislagen och 79 § 5 mom. i lagen om militär underrättelseverksamhet preciseras på det sätt som närmare framgår av detaljmotiveringen så att bestämmelserna uttryckligen nämner de brott som enligt bestämmelserna kan anmälas till den behöriga myndigheten och om vilka information får lämnas ut till den behöriga myndigheten. Dessutom föreslår utskottet att bestämmelserna kompletteras så att brottsinformation får lämnas ut om utlämnandet kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrandet och utredningen av brottet.

### *Utlämnande av information i vissa fall*

Det föreslås att det till 5 a kap. i polislagen fogas en ny 44 a §, enligt vars 1 mom. skyddspolisen får anmäla ett brott som avses i 44 § 3—5 mom. och lämna ut information om ett sådant brott till en myndighet som avses i de momenten också för att skydda den nationella säkerheten och inrikta mottagarens verksamhet på något annat sätt. Dessutom föreslås det bestämmelser om begränsningar i användningen av sådan information. Informationen får inte användas vid förundersökning eller som grund för ett yrkande som gäller en metod för hemligt inhämtande av information, hemliga tvångsmedel eller andra tvångsmedel och inte heller som bevisning i brottmål (bevisförbud). Bestämmelser om en i sak liknande rätt för militärunderrättelsemyndigheterna att lämna ut information föreslås i 80 § i lagen om militär underrättelseverksamhet (*lagförslag 4*).

I den föreslagna 44 a § är det enligt motiven fråga om annat utlämnande av information än sådant som avses i brandväggsbestämmelserna i 44 §. Syftet med anmälan av brott och utlämnandet av information enligt den nya paragrafen är att göra det möjligt för den brottsbekämpande myndighet som är mottagare att vidta åtgärder som skyddar den nationella säkerheten eller att inrikta sin verksamhet på något annat sätt. Avsikten har varit att göra det möjligt att nyttja den information som fåtts genom underrättelsebefogenheter tillräckligt effektivt och att i synnerhet öka underrättelsemyndigheternas möjligheter att lämna ut information till de behöriga myndigheter som när hot förverkligas ansvarar för det operativa svaret när det gäller såväl operativ fältverksamhet, brottsutredning som förebyggande av hot. Genom de föreslagna bestämmelserna ökas möjligheterna att utveckla säkerhetsmyndigheternas gemensamma lägesbild och att effektivt hantera hotmiljön och avvärja hot. Information som lämnas ut får inte användas som bevis i brottmål eller som grund för tvångsmedel. Genom bestämmelser om förbud mot utnyttjande tryggas också sekretessen för civil underrättelseinhämtning.

Grundlagsutskottet noterar i sitt utlåtande att den föreslagna regleringen om utlämnande av information är tämligen vag med tanke på kravet på exakthet och noggrann avgränsning i fråga om begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. I ljuset av bestämmelsens ordalydelse kan utlämnandet av information också gälla information som omfattas av hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden. Av regleringen eller motiveringen till den framgår dock inte att bestämmelserna om utlämnande av information för att skydda den nationella säkerheten eller inrikta verksamheten nödvändigtvis skulle utgöra en sådan tillåten grund för att begränsa hemligheten i fråga

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

om förtroliga meddelanden som räknas upp i 10 § 4 mom. i grundlagen. Enligt momentet kan det genom lag föreskrivas om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga vid utredning av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet eller hemfriden, vid rättegång, vid säkerhetskontroll och under frihetsberövande samt för att inhämta information om militär verksamhet eller sådan annan verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten. Den nu föreslagna regleringen kan inte anses omfattas av den begränsningsgrund som handlar om inhämtande av information om militär verksamhet enligt 10 § 4 mom. i grundlagen eller om sådan annan verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten, står det i utlåtandet.

Enligt grundlagsutskottet är det nödvändigt att precisera och avgränsa den föreslagna regleringen i 5 a kap. 44 a § i *lagförslag 1* och 80 § i *lagförslag 4* så att regleringen uppfyller någon av begränsningsgrunderna enligt 10 § 4 mom. i grundlagen. Det är ett villkor för att *lagförslag 1 och 4* ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

För att beakta grundlagsutskottets konstitutionella anmärkning föreslår förvaltningsutskottet att 5 a kap. 44 a § 1 mom. i polislagen preciseras och avgränsas så att skyddspolisen med stöd av bestämmelsen får anmäla brottsinformation till den behöriga myndigheten endast för att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som allvarligt hotar den. Med den här ändringen tillåter bestämmelsen inte att information lämnas ut i syfte att mottagarens verksamhet ska inriktas på något annat sätt. Utskottet föreslår en motsvarande precisering i 80 § 1 mom. i lagen om militär underrättelseverksamhet.

## DETALJMOTIVERING

### *1. Lagen om ändring av 5 a kap. i polislagen*

**39 §. Beslut om användning av metoder för underrättelseinhämtning i vissa fall.** Utskottet gör en teknisk korrigerings i paragrafens 3 mom. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

**44 §. Anmälan om brottsmisstanke och utlämnande av brottsinformation för brottsbekämpning.** I propositionen föreslås det att skyddspolisen enligt 5 mom. och trots 1–4 mom. alltid får anmäla till de behöriga myndigheter som avses i 1 och 2 mom. ett sådant genom användning av en metod för underrättelseinhämtning upptäckt brott enligt 12, 13 eller 34 a kap. i strafflagen som redan begåtts eller som ännu kan förhindras samt lämna ut information om brottet till de behöriga myndigheter som avses i 1 och 2 mom. De här kapitlen i strafflagen föreskriver om landsförräderi-, högförräderi- och terroristbrott.

Förvaltningsutskottet föreslår att bestämmelsen preciseras så att 5 mom. uttryckligen nämner de brott som får anmälas och i fråga om vilka information får lämnas ut med stöd av bestämmelsen. Det kan då röra sig om oaktsamt röjande av statshemlighet, upprätthållande av landsförrädisk förbindelse, olaglig militär verksamhet, resa i syfte att begå ett terroristbrott och offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott. Regleringen motsvarar polislagens 5 kap. 54 § 2 mom. om användning av överskottsinformation. Där anges brotten enligt brottsrubricering. Den här bestämmelsen i form av en förteckning som utskottet föreslår är exakt och noggrant avgränsad.



## Betänkande FvUB 32/2025 rd

I sitt utlåtande påpekar grundlagsutskottet bland annat att det regleringssätt som föreslås i propositionen skulle leda till att straffbara gärningar som senare fogas till 12, 13 och 34 a kap. i strafflagen automatiskt hade omfattats av den föreslagna anmälningrätten och rätten att lämna ut information. Den ändring som förvaltningsutskottet föreslår innebär att nya brott inte automatiskt omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde.

För alla brott enligt den förteckning som utskottet föreslår i 5 mom. blir straffet enligt gällande strafflag böter eller fängelse i högst två år. Utskottet noterar att straffskalan för brotten ger uttryck för hur allvarliga gärningarna är med tanke på skuld och gärningens klandervärdhet, men inte nödvändigtvis för gärningens skadlighet och farlighet med tanke på den nationella säkerheten eller rätts- och samhällsordningen. Den skada som den nationella säkerheten orsakas kan vara omfattande, om det inte går att ingripa tillräckligt tidigt. Därför anser utskottet det motiverat att det är möjligt att lämna ut information också om de brott som nämns i den föreslagna bestämmelsen.

Enligt det föreslagna 4 mom. får skyddspolisen anmäla ett brott som är på färde och lämna ut information om brottet till en behörig myndighet om ett sådant brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år. Motsvarande bestämmelse finns i 5 kap. 44 § 2 mom. i den gällande polislagen. Den föreslagna bestämmelsen i 5 mom. utvidgar utlämnandet av information endast så att anmälan med stöd av den också får göras om brott som antas ha begåtts, medan den nuvarande bestämmelsen endast gäller förhindrande av ett brott som är på färde.

Utskottet föreslår att bestämmelsen kompletteras också så att ett brott kan anmälas och information om brottet lämnas ut till de myndigheter som avses i 3 och 4 mom. endast om utlämnandet av informationen kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrandet eller utredningen av brottet. Utskottet föreslår att hänvisningen inom paragrafen ska gälla de myndigheter som avses i 3 och 4 mom. i stället för de myndigheter som avses i 1 och 2 mom. Förvaltningsutskottet har på detta sätt avgränsat och preciserat regleringen så som grundlagsutskottet förutsätter.

Förvaltningsutskottet föreslår att paragrafen för tydlighetens skull kompletteras med ett nytt 6 mom. enligt vilket anmälan och utlämnande av information enligt paragrafen får göras trots sekretessbestämmelserna. Utskottet anser att det står klart att avsikten har varit att också sekretessbelagd information får lämnas ut med stöd av bestämmelserna.

**44 a §. Utlämnande av information i vissa fall.** I propositionen föreslås det att skyddspolisen enligt 1 mom. får anmäla de brott som avses i bestämmelsen till de behöriga myndigheterna också för skyddande av försvaret av landet eller den nationella säkerheten och för inriktning av mottagarens verksamhet på något annat sätt. Enligt grundlagsutskottet är det nödvändigt att precisera och avgränsa den föreslagna regleringen så att den uppfyller någon av begränsningsgrunderna enligt 10 § 4 mom. i grundlagen. Det är ett villkor för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med hänsyn till grundlagsutskottets konstitutionella anmärkning föreslår förvaltningsutskottet att möjligheten att lämna ut information för inriktning av mottagarens verksamhet på något annat sätt stryks. Dessutom föreslår utskottet att bestämmelsen preciseras så att information får lämnas ut för att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som allvarligt hotar den. Vid utlämnande

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

det av information som omfattas av skyddet för hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden för att skydda den nationella säkerheten förutsätts det enligt sakkunniga att hotet mot den nationella säkerheten är allvarligt för att det grundlagsfästa skyddet för meddelanden ska kunna åsidosättas. Bestämmelsen måste således preciseras så att det framgår att det är fråga om verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten. Utskottet noterar att information som skyddspolisens inhämtat med hjälp av metoder för underrättelseinhämtning används för att den nationella säkerheten ska kunna skyddas och den högsta statsledningens beslutsfattande stödjas samt för att andra myndigheter ska kunna utföra sina lagstadgade uppgifter som hänför sig till den nationella säkerheten. Skyddet av den nationella säkerheten är förenligt med ändamålet för metoderna för underrättelseinhämtning.

Utskottet föreslår att 1 och 2 mom. för tydlighetens skull kompletteras med ett omnämnande av att den information som avses i bestämmelserna får lämnas ut trots sekretessbestämmelserna.

**44 b §. Beslut om uppskjutning av anmälan.** Utskottet gör en teknisk korrigerings i paragrafens 2 mom. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

**44 c §. Anmälan om användning av information om brott samt användning av informationen i domstol.** Utskottet gör en teknisk korrigerings i paragrafens 2 mom. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

### ***2. Lagen om ändring av 50 och 51 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet***

**50 §. Utlämnande av personuppgifter.** Utskottet föreslår att hänvisningsbestämmelsen i 2 mom. preciseras så att hänvisningen gäller 5 a kap. 44 § och 44 a § 2 mom. i polislagen. I 44 a § 1 mom. i polislagen är det inte fråga om utlämnande av personuppgifter för brottsbekämpning.

### ***4. Lagen om ändring av lagen om militär underrättelseverksamhet***

**79 §. Anmälan om brottsmisstanke och utlämnande av brottsinformation för brottsbekämpning.** Utskottet föreslår att andra meningen i 1 mom. i tillämpliga delar ändras så att den stämmer överens med 5 a kap. 44 § 1 mom. i den föreslagna polislagen. Militärmyndigheten får med stöd av bestämmelsen lämna ut information om brott som avses i momentet till centralkriminalpolisen eller någon annan behörig förundersökningsmyndighet.

Förvaltningsutskottet föreslår att 5 mom. ändras på motsvarande sätt som 5 a kap. 44 § 5 mom. i polislagen. Dessutom föreslår utskottet att paragrafen för tydlighetens skull kompletteras med ett nytt 6 mom. enligt vilket anmälan och utlämnande av information enligt paragrafen får göras trots sekretessbestämmelserna. Utskottet hänvisar här till det som sägs ovan i övervägandena i samband med 5 a kap. 44 § i *lagförslag 1*.

**80 §. Utlämnande av information i vissa fall.** Utskottet föreslår att 1 mom. ändras på motsvarande sätt som 5 a kap. 44 a § 1 mom. i polislagen. Utskottet föreslår också att 1 och 2 mom. för tydlighetens skull kompletteras med ett omnämnande av att den information som avses i bestäm-

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

melserna får lämnas ut trots sekretessbestämmelserna. Utskottet hänvisar till det som sägs ovan i övervägandena i samband med 5 a kap. 44 a § i *lagförslag 1*.

**80 a §. Beslut om utlämnande av information och uppskjutning av anmälan.** Utskottet gör en teknisk korrigering i paragrafens 3 mom. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

**81 §. Anmälan om användning av information om brott samt användning av informationen i domstol.** Utskottet föreslår att 1 och 2 mom. kompletteras så att de hänvisar till 79 § men också till 80 § 2 mom.

## FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

*Riksdagen godkänner lagförslag 3 i proposition RP 29/2025 rd utan ändringar.*

*Riksdagen godkänner lagförslag 1, 2 och 4 i proposition RP 29/2025 rd med ändringar.  
(Utskottets ändringsförslag)*

## *Utskottets ändringsförslag*

## 1.

## Lag

### om ändring av 5 a kap. i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i polislagen (872/2011) 5 a kap. 39 § 3 mom., 44 §, 45 § 2 mom., 55 § 4 mom., 57 § 4 mom. och 61 § 2 mom. sådana de lyder i lag 581/2019 samt  
*fogas* till 5 a kap. nya 44 a–44 c § som följer:

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

5 a kap.

### Civil underrättelseinhämtning

39 §

*Beslut om användning av metoder för underrättelseinhämtning i vissa fall*

Bestämmelserna i 44, 44 a, 44 b och 47 § i detta kapitel tillämpas inte på sådan civil underrättelseinhämtning och användning av metoder för underrättelseinhämtning som avses i 1 mom. Bestämmelsen i 4 § 4 mom. kan i enskilda fall, om det är nödvändigt för skyddandet av den nationella säkerheten, frångås vid sådan civil underrättelseinhämtning och användning av metoder för underrättelseinhämtning som avses i 1 mom.

44 §

*Anmälan om brottsmisstanke och utlämnande av brottsinformation för brottsbekämpning*

Skyddspolisen ska utan ogrundat dröjsmål anmäla till centralkriminalpolisen, om det av information som fåtts genom användning av en metod för underrättelseinhämtning framkommer att det kan antas att ett sådant brott har begåtts för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år. Skyddspolisen får lämna ut information om ett brott av detta slag till centralkriminalpolisen eller en annan behörig förundersökningsmyndighet. I 2 kap. 1 § i förundersökningslagen (805/2011) föreskrivs om myndigheterna vid förundersökning.

Skyddspolisen ska utan dröjsmål anmäla till en myndighet som är behörig att förhindra brottet, om det av information som fåtts genom användning av en metod för underrättelseinhämtning framkommer att ett sådant brott är på färde för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år och brottet ännu kan förhindras. Skyddspolisen får lämna ut information om ett brott av detta slag till en behörig myndighet, som är polisen, Gränsbevakningen, Tullen eller Försvarsmakten.

Skyddspolisen får anmäla ett begånget brott och lämna ut information om brottet till centralkriminalpolisen eller en annan behörig förundersökningsmyndighet, om utlämnandet av informationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år. I 2 kap. 1 § i förundersökningslagen föreskrivs om myndigheterna vid förundersökning.

Skyddspolisen får anmäla ett brott som är på färde och lämna ut information om brottet till en behörig myndighet för förhindrande av ett sådant brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år. Behöriga myndigheter är polisen, Gränsbevakningen, Tullen och Försvarsmakten.

Skyddspolisen får trots 1–4 mom. alltid anmäla till de behöriga myndigheter som avses i 1 och 2 mom. ett sådant genom användning av en metod för underrättelseinhämtning upptäckt brott ~~enligt 12, 13 eller 34 a kap. i strafflagen~~ som redan begåtts eller som ännu kan förhindras, om det är fråga om något av följande brott:

1) oaktsamt röjande av statshemlighet,

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

- 2) upprätthållande av landsförrädisk förbindelse,
- 3) olaglig militär verksamhet,
- 4) resa i syfte att begå ett terroristbrott,
- 5) offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott,

samt lämna ut information om brottet till de behöriga myndigheter som avses i 3 och 4 mom., om utlämnandet av informationen kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrandet eller utredningen av brottet.

Anmälan och utlämnandet av information enligt denna paragraf får göras trots sekretessbestämmelserna. (Nytt 6 mom.)

### 44 a §

#### *Utlämnande av information i vissa fall*

Skyddspolisen får **trots sekretessbestämmelserna** anmäla ett brott som avses i 44 § 3–5 mom. och lämna ut information om ett sådant brott till de behöriga myndigheter som avses i de momenten också för skyddande av den nationella säkerheten **mot verksamhet som allvarligt hotar den** ~~en för inriktning av mottagarens verksamhet på något annat sätt~~. Då får informationen inte användas för ändamål enligt 3 kap. 3 § i förundersökningslagen och inte heller som grund för ett yrkande eller beslut som gäller en metod för hemligt inhämtande av information, hemliga tvångsmedel eller andra tvångsmedel och inte heller som bevisning i brottmål.

Information som fåtts genom användning av en metod för underrättelseinhämtning får **trots sekretessbestämmelserna** alltid lämnas ut som utredning som stöder det att någon är oskyldig samt för att förhindra betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet, eller betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada.

### 44 b §

#### *Beslut om uppskjutning av anmälan*

Genom beslut av chefen för skyddspolisen får en anmälan som avses i 44 § 1 mom. skjutas upp med högst ett år åt gången, om det är nödvändigt för att garantera den nationella säkerheten eller skydda liv eller hälsa.

När det övervägs om en anmälan som avses i 44 § 1 mom. ska skjutas upp eller en anmälan göras eller information lämnas ut enligt 44 § 3–5 mom., ska utöver betydelsen för skyddet av den nationella säkerheten även betydelsen av utredningen eller förhindrandet av brottet med tanke på allmänna och enskilda intressen beaktas vid bedömningen. Ovannämnda omständigheter ska också beaktas när utlämnande av information om de brott som avses i 44 § 1 och 2 mom. övervägs.

### 44 c §

#### *Anmälan om användning av information om brott samt användning av informationen i domstol*

Om en förundersökningsmyndighet inleder en förundersökning eller börjar vidta en förundersökningsåtgärd, eller en behörig myndighet inleder en åtgärd som syftar till att förhindra ett brott

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

med stöd av utlämnande av information som avses i 44 § eller 44 a § 2 mom., ska den innan förundersökningen inleds, förundersökningsåtgärden vidtas eller den brottsförhindrande åtgärden vidtas anmäla detta till skyddspolisen.

Domstolen fattar i samband med behandlingen av huvudsaken beslut om användning av sådan information som bevisning som lämnas ut med stöd av 44 § eller 44 a § 2 mom. Bestämmelser om anteckning i förundersökningsprotokollet om användningen av information finns i 9 kap. 6 § 2 mom. i förundersökningslagen, och bestämmelser om uppgivande i stämningsansökan av användningen av information finns i 5 kap. 3 § 1 mom. 9 punkten i lagen om rättegång i brottmål.

### 45 §

#### *Utplåning av information som erhållits genom en metod för underrättelseinhämtning*

Informationen får dock bevaras och lagras i ett register som avses i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, om detta behövs i fall som avses i 44, 44 a eller 44 b §.

### 55 §

#### *Samarbete med andra myndigheter och med företag och sammanslutningar*

Bestämmelser om utlämnande av information om brott för brottsbekämpning finns i 44 och 44 b §.

### 57 §

#### *Internationellt samarbete*

Skyddspolisen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut annan information än personuppgifter till utländska säkerhets- och underrättelsetjänster och till utländska myndigheter som har till uppgift att skydda den nationella säkerheten, trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller att förebygga och utreda brott och föra brott till åtalsprövning, samt till Europeiska unionens byråer och institutioner som sköter ovan avsedda uppgift och till Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato) och Internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol), om utlämnandet behövs för att skyddspolisen eller mottagaren ska kunna utföra sina uppdrag och utlämnandet av informationen inte strider mot nationella intressen.

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

### 61 §

#### *Anmälningar till underrättelsetillsynsombudsmannen*

-----  
Skyddspolisen ska så snart som möjligt informera underrättelsetillsynsombudsmannen om ett beslut som gäller

- 1) skyddande av civil underrättelseverksamhet,
  - 2) yppandeförbud,
  - 3) uppskjutande av en anmälan enligt 44 b § 1 mom.
- 

Denna lag träder i kraft den 20 .

-----

## 2.

### Lag

#### **om ändring av 50 och 51 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) 50 § 2 mom. och 51 § 1 mom. som följer:

### 50 §

#### *Utlämnande av personuppgifter*

-----  
Skyddspolisen får dessutom trots sekretessbestämmelserna lämna ut personuppgifter till andra polisenheter för de ändamål med behandlingen som avses i 13 § samt till andra myndigheter eller till sammanslutningar som sköter offentliga uppgifter för de ändamål med behandlingen som avses i 4 kap. På utlämnande för brottsbekämpning av sådana personuppgifter som har fåtts genom användning av en metod för underrättelseinhämtning och som hänför sig till brott tillämpas bestämmelserna i 5 a kap. 44 § och 44 a § 2 mom. i polislagen.  
-----

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

### 51 §

#### *Utlämnande av personuppgifter i internationellt samarbete*

Skyddspolisen får trots sekretessbestämmelserna lämna ut personuppgifter till utländska säkerhets- och underrättelsetjänster och till utländska myndigheter som har till uppgift att skydda den nationella säkerheten, trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller att förebygga och utreda brott och föra brott till åtalsprövning, samt till Europeiska unionens byråer och institutioner som sköter ovan avsedda uppgift och till Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato) och Internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol), om utlämnandet är nödvändigt för att skyddspolisen ska kunna utföra sina uppdrag.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

\_\_\_\_\_

### 3.

## Lag

### om ändring av 17 § i lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik

I enlighet med riksdagens beslut

*ändras* i lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik (582/2019) 17 § som följer:

### 17 §

#### *Utlämnande av information i vissa fall*

På utlämnade av information som erhållits genom underrättelseinhämtning som avser datatrafik tillämpas bestämmelserna i 5 a kap. 44, 44 a och 44 b § i polislagen och på anmälan om användning av information om brott samt användning av informationen i domstol bestämmelserna i 44 c § i det kapitlet.

\_\_\_\_\_

Denna lag träder i kraft den 20 .



4.

## Lag

### om ändring av lagen om militär underrättelseverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019) 79–81 § samt  
*fogas* till lagen en ny 80 a § som följer:

#### 79 §

##### *Anmälan om brottsmisstanke och utlämnande av brottsinformation för brottsbekämpning*

Militärunderrättelsemyndigheterna ska utan ogrundat dröjsmål anmäla till centralkriminalpolisen, om det av information som fåtts genom användning av en metod för underrättelseinhämtning framkommer att ett sådant brott kan antas ha begåtts för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år. Militärunderrättelsemyndigheterna får lämna ut information om i detta moment avsedda brott till **centralkriminalpolisen eller en annan** behörig **förundersökningsmyndighet**. 1 § i förundersökningslagen (805/2011) föreskrivs om myndigheterna vid förundersökning.

Militärunderrättelsemyndigheterna ska för att förhindra ett brott utan dröjsmål anmäla till en behörig myndighet, om det av information som fåtts genom användning av en metod för underrättelseinhämtning framkommer att ett sådant brott är på färde för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år och brottet ännu kan förhindras. Militärunderrättelsemyndigheterna får lämna ut information om i detta moment avsedda brott till en behörig myndighet, som är polisen, Gränsbevakningen, Tullen eller Försvarmakten.

Militärunderrättelsemyndigheterna får anmäla ett begånget brott och lämna ut information om brottet till centralkriminalpolisen eller en annan behörig förundersökningsmyndighet, om utlämnandet av informationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år. 1 § i förundersökningslagen föreskrivs om myndigheterna vid förundersökning.

Militärunderrättelsemyndigheterna får anmäla ett brott som är på färde och lämna ut information om brottet till en behörig myndighet för förhindrande av ett sådant brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år. Behöriga myndigheter är polisen, Gränsbevakningen, Tullen och Försvarmakten.

Skyddspolisen får trots 1–4 mom. alltid anmäla till de behöriga myndigheter som avses i 1 och 2 mom. ett sådant genom användning av en metod för underrättelseinhämtning upptäckt brott ~~en-~~

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

ligt 12, 13 eller 34 a kap. i strafflagen som redan begåtts eller som ännu kan förhindras, om det är fråga om något av följande brott:

- 1) oaktsamt röjande av statshemlighet,
- 2) upprätthållande av landsförrädisk förbindelse,
- 3) olaglig militär verksamhet,
- 4) resa i syfte att begå ett terroristbrott,
- 5) offentlig uppmaning som har anknytning till terroristbrott,

samt lämna ut information om brottet till de behöriga myndigheter som avses i 3 och 4 mom., om utlämnandet av informationen kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrandet eller utredningen av brottet.

Anmälan och utlämnandet av information enligt denna paragraf får göras trots sekretessbestämmelserna. (Nytt 6 mom.)

### 80 §

#### *Utlämnande av information i vissa fall*

Militärunderrättelsemyndigheterna får trots sekretessbestämmelserna meddela information om i 79 § 3–5 mom. avsedda brott och lämna ut information om sådana brott till i de momenten avsedda behöriga myndigheter också för skyddande av försvaret av landet eller den nationella säkerheten mot verksamhet som allvarligt hotar dem och för inriktning av mottagarens verksamhet på något annat sätt. Då får informationen inte användas för ändamål enligt 3 kap. 3 § i förundersökningslagen och inte heller som grund för ett yrkande eller beslut som gäller en metod för hemligt inhämtande av information, hemliga tvångsmedel eller andra tvångsmedel och inte heller som bevisning i brottmål.

Information som fåtts genom användning av en metod för underrättelseinhämtning får trots sekretessbestämmelserna alltid lämnas ut som utredning som stöder det att någon är oskyldig samt för att förhindra betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada.

### 80 a §

#### *Beslut om utlämnande av information och uppskjutning av anmälan*

Huvudstabens underrättelsechef beslutar om den anmälan och om det utlämnande av information som avses i detta kapitel.

Genom beslut av huvudstabens underrättelsechef får en i 79 § 1 mom. avsedd anmälan skjutas upp med högst ett år åt gången, om det är nödvändigt med avseende på försvaret av landet eller för att säkerställa den nationella säkerheten, eller för att skydda liv eller hälsa.

När det övervägs om en anmälan ska skjutas upp enligt 79 § 1 mom. eller en anmälan göras eller information lämnas ut enligt 79 § 3–5 mom., ska utöver betydelsen för försvaret av landet och för skyddet av den nationella säkerheten även betydelsen av utredningen eller förhindrandet av brottet med avseende på allmänna och enskilda intressen beaktas vid bedömningen. Ovannämnda omständigheter ska också beaktas när utlämnande av information om de brott som avses i 79 § 1 och 2 mom. övervägs.

## Betänkande FvUB 32/2025 rd

### 81 §

*Anmälan om användning av information om brott samt användning av informationen i domstol*

Om en förundersökningsmyndighet inleder en förundersökning eller börjar vidta en förundersökningsåtgärd eller en behörig myndighet inleder en åtgärd som syftar till att förhindra ett brott med stöd av utlämnande av information som avses i 79 § eller 80 § 2 mom., ska den innan förundersökningen inleds, förundersökningsåtgärden vidtas eller den brottsförhindrande åtgärden vidtas anmäla detta till en militärunderrättelsemyndighet.

Beslut om användning av sådan information som bevisning som lämnas ut med stöd av 79 § eller 80 § 2 mom. i denna lag fattas av domstolen i samband med behandlingen av huvudsaken. Bestämmelser om anteckning i förundersökningsprotokollet om användningen av information finns i 9 kap. 6 § 2 mom. i förundersökningslagen (805/2011) och bestämmelser om uppgivande i stämningsansökan av användningen av information finns i 5 kap. 3 § 1 mom. 9 punkten i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 11.12.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf  
vice ordförande Pihla Keto-Huovinen saml  
medlem Tiina Elo gröna  
medlem Eveliina Heinäluoma sd  
medlem Petri Honkonen cent  
medlem Juha Hänninen saml  
medlem Christoffer Ingo sv  
medlem Mari Kaunistola saml  
medlem Anna Kontula vänst  
medlem Mira Nieminen saf  
medlem Saku Nikkanen sd  
medlem Martin Paasi saml  
medlem Hanna Räsänen cent  
medlem Paula Werning sd  
medlem Joakim Vigelius saf  
medlem Juha Viitala sd.

Sekreterare var

utskottsråd Henri Helo.

## Betänkande FvUB 32/2025 rd Reservation

### Reservation

### Motivering

*Allmänt om propositionen, behandlingen och brandväggsbestämmelserna*

Metoder för underrättelseinhämtning är inte avsedda för brottsbekämpning.

Enligt propositionen ska de föreslagna ändringarna "förtydliga" och "precisera" brandväggsbestämmelserna. Dessa konstateranden är vilseledande. I verkligheten kommer propositionen avsevärt ändra de brandväggsbestämmelser som utformades när underrättelselagarna stiftades. Formuleringarna i den gällande regleringen har inte kommit till av misstag. När lagstiftningen skulle införas var brandväggsbestämmelserna i lagarna om civil och militär underrättelseverksamhet en av de frågor som debatterades mest i riksdagen. Den godkända regleringen var resultatet av grundlig prövning och nödvändighetsbedömning.

Det är verkligen problematiskt att motiveringen till lagstiftningsordningen i propositionen är mycket snäv och summarisk i förhållande till hur betydelsefulla de föreslagna bestämmelserna är, trots att det i hög grad är fråga om ett sammanhang som är känsligt för de grundläggande fri- och rättigheterna. I motiven redogör regeringen exempelvis inte heltäckande för Europadomstolens och EU-domstolens rättspraxis. Särskilt alarmerande är det att det i motiveringen till lagstiftningsordningen inte alls redogörs för förslagets förhållande till 10 § 4 mom. i grundlagen, trots att det är uppenbart att den föreslagna regleringen är av betydelse med tanke på skyddet för förtroliga meddelanden. Även i de yttranden som lämnades under beredningen av propositionen efterlystes det att propositionen ska kompletteras med denna bedömning. I motiven återger regeringen grundlagsutskottets tidigare utlåtandepraxis och menar att de föreslagna bestämmelserna inte ändrar rättsläget, trots att det i verkligheten är fråga om till viss del fundamentala ändringar.

När lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning (RP 202/2017 rd) infördes var det en av de viktigaste principerna – när skyddspolisens underrättelsebefogenheter utökades och skyddspolisen fick en mer utpräglad roll som underrättelsemyndighet – att det bland annat för att trygga en rättvis rättegång var nödvändigt att utesluta brottsutredning från skyddspolisens uppgifter, dvs. skyddspolisen är inte längre en förundersökningsmyndighet. Bland annat av denna orsak föreskrevs det med nuvarande noggrannhet och nuvarande trösklar varför och under vilka förutsättningar information som erhållits genom metoder för underrättelseinhämtning får lämnas ut för brottsbekämpning. Motsvarande brandväggsbestämmelser togs in i lagen om militär underrättelseverksamhet (RP 203/2017 rd).

Skillnaden mellan hemliga metoder för inhämtande av information och användning av metoder för underrättelseinhämtning är att samma metoder i praktiken kan användas vid underrättelseinhämtning under mycket mer vaga förutsättningar än vid hemligt inhämtande av information. Hemligt inhämtande av information sker för att förhindra eller avslöja ett visst brott som begåtts av en viss person. På motsvarande sätt får hemliga tvångsmedel användas för att utreda ett visst brott som har begåtts. I underrättelseinhämtningen inhämtas däremot information om verksamhet som, om den fortsätter, kan utgöra ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten (civil un-

## Betänkande FvUB 32/2025 rd Reservation

derrättelseinhämtning) eller om verksamhet som till sin natur är militär, men inte behöver utgöra något konkret hot (militär underrättelseinhämtning). Föremålen för underrättelseinhämtningen kan vara mycket vaga jämfört med föremålen för hemligt inhämtande av information. När föremålet är vagt blir det också oklarare om en viss person har koppling till den verksamhet om vilken informationen inhämtas.

I sin bedömning av brandväggsbestämmelser har grundlagsutskottet uttryckligen lyft fram att underrättelseverksamheten, som skiljer sig från brottsutredning, inte bör regleras så att den öppnar faktiska möjligheter att kringgå eller uppluckra de villkor som i polislagen och tvångsmedelslagen ställts upp för användning av hemliga metoder för inhämtande av information och hemliga tvångsmedel (GrUU 35/2018 rd, s. 23). Syftet med brandväggsbestämmelserna är således att förhindra att metoder för underrättelseinhämtning kan användas för att kringgå polislagens bestämmelser om hemliga metoder för inhämtande av information och tvångsmedelslagens bestämmelser om hemliga tvångsmedel. Det betyder att metoder för underrättelseinhämtning kan användas inte bara för att få information om verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten, utan också för brottsbekämpningens behov.

Därför bör man förhålla sig mycket restriktiv till att information som erhållits med hjälp av metoder för underrättelseinhämtning lämnas ut för brottsbekämpning. Utövandet av befogenheterna till underrättelseinhämtning har ansetts godtagbart uttryckligen på grund av hur allvarlig den verksamhet som är föremål för underrättelseverksamheten är och på grund av att den avviker från föremålen för brottsbekämpning. När brandväggsbestämmelserna luckras upp finns det risk för att hela den ovan beskrivna regleringslogiken och åtskillnaden mellan underrättelseinhämtning och brottsbekämpning urholkas.

Behandlingen och bedömningen av propositionen har försvårats av att inrikesministeriet under utskottsbehandlingen har föreslagit en hel del ändringar som rentav gått i motsatt riktning. I likhet med själva propositionen har ministeriet i sina svar till utskottet också behandlat propositionens förhållande till grundlagen bristfälligt och de föreslagna ändringarna har inte motiverats tillräckligt. Efter grundlagsutskottets utlåtande om propositionen har ministeriet haft svårt att föreslå ändringar som skulle göra regleringen förenlig med grundlagsutskottets krav.

### *Polislagens 5 a kap. 44 §*

Det föreslagna 5 a kap. 44 § 5 mom. i polislagen har ändrats under behandlingen så att bland annat den generella hänvisningen till 12, 13 och 34 a kap. i strafflagen strukits, eftersom grundlagsutskottet ansett att den var problematisk med tanke på kravet på proportionalitet och exakthet. Däremot föreslår utskottet i sitt betänkande att skyddspolisen ska få anmäla ett brott som upptäckts med hjälp av en metod för underrättelseinhämtning och som redan begåtts eller ännu kan förhindras samt lämna ut information om brottet, om det är fråga om oäktsamt röjande av statshemlighet, upprätthållande av landsförrädisk förbindelse, olaglig militär verksamhet, resa i syfte att begå ett terroristbrott eller offentlig uppmaning i anknytning till terroristbrott.

I den föreslagna bestämmelsen är det fråga om brottsrubriceringar för vilka straffet kan bli böter eller fängelse i högst två år. Oäktsamt röjande av statshemlighet är en gärning som grundlagsutskottet uttryckligen nämner i sitt utlåtande som exempel på ett lindrigare brott som enligt det ur-

## Betänkande FvUB 32/2025 rd Reservation

sprungliga förslaget i propositionen skulle ha omfattats av bestämmelsens tillämpningsområde. Grundlagsutskottet upprepar att utskottet har förhållit sig restriktivt till att tillåta användning av överskottsinformation vid utredning av brott för vilka det föreskrivna strängaste straffet är mindre än fängelse i tre år. I ljuset av utskottets utlåtandepraxis är det således exceptionellt att brott som vid straffmätningen ska betraktas som lindrigare tas in i dylika bestämmelser. Utskottet har tidigare ansett att det inte är problemfritt med reglering som skulle innebära att överskottsinformation kan användas i anslutning till sådana brott som i praktiken oftast endast leder till bötesstraff (GrUU 33/2013 rd, s. 7/I, GrUU 99/2022 rd, stycke 14 och 15). (GrUU 26/2025 rd s. 3—4).

I 5 a kap. 44 § i polislagen föreskrivs det redan nu om utlämnande av information när det är fråga om ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år. Skyddspolisen får dessutom anmäla ett brott till centralkriminalpolisen, om anmälan kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år. Information som fåtts genom användning av en metod för underrättelseinhämtning får också lämnas ut till en behörig myndighet för förhindrande av ett sådant brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år. Information som fåtts genom användning av en metod för underrättelseinhämtning får vidare alltid lämnas ut om utredning som stöder det att någon är oskyldig samt för att förhindra betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada.

Det är varken acceptabelt eller proportionerligt att information som fåtts genom en metod för underrättelseinhämtning lämnas ut till den brottsbekämpande myndigheten om ett brott som i sin konkreta form bestraffas med böter. Det finns särskilda bestämmelser om de metoder för informationsinhämtning som får användas vid brottsbekämpning.

### *Polislagens 5 a kap. 44 a §*

Enligt propositionen skulle skyddspolisen ha fått anmäla brott och lämna ut information om brott också "för skyddande av den nationella säkerheten och för inriktning av mottagarens verksamhet på något annat sätt".

Grundlagsutskottet noterar med fog i sitt utlåtande att den föreslagna regleringen om utlämnande av information är tämligen vag med tanke på kravet på exakthet och noggrann avgränsning i fråga om begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Dessutom påpekar grundlagsutskottet att bestämmelsen också kan gälla information som omfattas av hemligheten i fråga om förtroliga meddelanden. Förslaget kunde enligt grundlagsutskottet inte anses omfattas av de begränsningsgrunder som handlar om inhämtande av information om militär verksamhet enligt 10 § 4 mom. i grundlagen eller om sådan annan verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten. För att vanlig lagstiftningsordning ska kunna tillämpas är det enligt grundlagsutskottet nödvändigt att precisera och avgränsa regleringen så att den uppfyller någon av begränsningsgrunderna enligt 10 § 4 mom. i grundlagen. (GrUU 26/2025 rd s. 4—5).

I sina svar efter grundlagsutskottets utlåtande föreslog inrikesministeriet först att hela grunden för utlämnande av information slopas. Det hade varit motiverat. I sina senare svar föreslog inrikesministeriet dock att skyddet av den nationella säkerheten ska finnas kvar som grund i lagförsla-

## **Betänkande FvUB 32/2025 rd**

### **Reservation**

get. Utskottet föreslår att grunden tas in i lagen med ett tilläggs-kriterium enligt vilket anmälan får göras och information lämnas ut för att skydda den nationella säkerheten mot verksamhet som allvarligt hotar den. Syftet är att bestämmelsen ska stämma överens med begränsningsklausulen i 10 § 4 mom. i grundlagen.

Grundlagsutskottet har vid behandlingen av begränsningsklausulen i 10 § 4 mom. i grundlagen betonat att inhämtande av information om verksamhet som hotar den nationella säkerheten endast kan anförtros de myndigheter som svarar för den nationella säkerheten. Som princip för den konstitutionella tolkningen har utskottet också betonat att grundlagen föranleder ett behov att å ena sidan tolka begreppet nationell säkerhet restriktivt och å andra sidan ha en hög allvarlighetsgrad i fråga om hot. Den som åberopar begränsningsgrunden har också skyldighet att komma med en tillräcklig motivering till att verksamheten i fråga kan bli ett allvarligt hot mot den nationella säkerheten. För att uppfylla nödvändighetskravet räcker det enligt utskottet inte med att inhämtningen av information om förtroliga meddelanden över lag kan anses främja den nationella säkerheten. Däremot måste det påvisas att informationsinhämtningen med individuella begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna i varje enskilt fall är ett effektivt och nödvändigt sätt att inhämta information om verksamhet som allvarligt hotar den nationella säkerheten i situationen i fråga. (GrUB 4/2018 rd, s. 8—9.)

Trots att det i utskottets betänkande föreslås att den mest vaga och inexakta överlåtelsegrunden ”inriktning av mottagarens verksamhet på något annat sätt” stryks ur lagförslaget, är förslaget till 5 a kap. 44 a § i polislagen, som anknyter till skyddet av den nationella säkerheten, problematiskt öppet formulerat och vagt också i den form utskottet föreslår. Det är problematiskt med tanke på syftet med brandväggsbestämmelserna, och det undergräver brandväggssystemet.

#### *Slutsatser*

I motsats till vad som påstås i propositionen rör det sig om fundamentala ändringar i användningen av information som fåtts genom metoder för underrättelseinhämtning, i förhållandet mellan underrättelsebefogenheter och befogenheter för brottsbekämpning och i användningen av information som fåtts genom dessa metoder. De föreslagna ändringarna är inte nödvändiga och proportionella på det sätt som det finns anledning att förutsätta av inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. Även om problemen med exakta begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna i propositionen korrigeras bör det läggas fram konkreta grunder för så här fundamentala ändringar. Hit hör till exempel uppgifter om konkreta problem som den gällande lagen och brandväggsbestämmelserna har orsakat. Sådana exempel har dock inte presenterats i tillräcklig utsträckning.

#### *Förslag*

Vi föreslår

*att riksdagen förkastar lagförslagen.*

**Betänkande FvUB 32/2025 rd**  
**Reservation**

Helsingfors 11.12.2025

Anna Kontula vänst  
Tiina Elo gröna